

Diana in Akteon

Ko se je boginja lova, deviška Diana
v spremstvu svojih nimf nekoč gola kopala,
jo je sredi gozda na poti na lov
v spremstvu svojih lovskih psov
zasačil in skrit za skalno gmoto
bolščal v njeno goloto
Akteon, junak slovitih bojev,
ki jo je že dolgo časa hotel imet za svojo.

Ko so ga nimfe opazile,
so Diana brž zakrile.
Ta pa je predrzneža z vodo poškropila
in ga s tem za kazen v jelena spremenila.

Začetek te preobrazbe
je na sliko ujel slikar.
Akteonu že rogovje iz glave raste,
a njemu ni nič drugega, razen Diane mar.
Še zmeraj verjame, da jo imel bo zase,
njegovi psi pa v njem že vohajo žival.
Konec, ki nam ga slikar na srečo ne pokaže,
je, kolikor je znano, bil zelo krvav.

Ker so bili njegovi psi
najboljši možni lovski psi,
dresirani v krutosti,
do jelenov niso imeli niti kančka milosti.

Martin Johann Schmidt, *Diana in Akteon*, 1785

slikar

Avstrijski slikar je v Kremsu ob Donavi vodil uspešno slikarsko delavnico in po kraju delovanja dobil ime **Kremser-Schmidt**. Ohranjenih je več kakor tisoč sto njegovih slik. Pri petdesetih letih je postal **član cesarske akademije** na Dunaju. Bil je izvrsten risar, obvladal je slikanje v olju in freski, ukvarjal pa se je tudi z grafiko. Sam je imel obsežno in kakovostno zbirko umetnin starejših mojstrov. Med njimi so mu bili zelo blizu Rembrandt in beneški slikarji. Pri nas so njegova dela naročali predvsem samostani in cerkve. Slike je najbrž dokončal v delavnici v Kremsu, potem pa platna zvil in jih poslal naročnikom. Zagotovo pa je moral priti v Ljubljano, da je poslikal kapelico v Gruberjevi palači.

prevedan pogled

Diana, ki lovca Akteona spreminja v jelena, ker jo je skupaj z njenimi nimfami presenetil pri kopanju, je bila priljubljena **mitološka tema**, povzeta po **Ovidijevih Metamorfozah**. Kremser-Schmidt je usodni **trenutek preobrazbe** predstavil s presenetljivo **mirnima** in tihima **osrednjima likoma**. Akteon je zatopljen v boginjino lepoto, Diana pa kaznuje smrtnikovo predrznost. Vidimo, da je z roko zajela vodo in ga poškopila. Na lovčevi glavi so že opazni učinki njene kazni.

kričeče nimfe, renčlči psi

Okoli obeh glavnih postav je slikar nanizal vznemirjeno in **glasno spremstvo**. Diano zakrivajo preplašene družice, ob Akteonu pa že renčijo psi sledniki, ki nakazujejo sklepno dejanje kazni. Ko se je lovec dokončno spremenil v jelena, niso psi v njem več prepoznali svojega gospodarja in so ga raztrgali.

usodna golota

Golota boginje in njenih spremljevalk je vplivala tudi na nenavadno **usodo slike**. Ostarelo gospodinjo je motilo, da si je njen gospodar nenehno ogledoval razgaljena telesa mladenk, zato je po njegovi smrti naročila, naj sliko **na bakreni plošči** premažejo in jo prodajo kot staro kovino. Razvrednoteni kos bakra je bil nato uporabljen za vratca na peči v neki ljubljanski gostilni, v kateri je čez čas slikar **Pavel Künl odkril** pravo vrednost poslikane plošče in rešil Kremser-Schmidtovo mojstrovino.

